

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ISSN: 1308-9196

Yıl : 12 Sayı : 32 Ağustos 2019

Yayın Geliş Tarihi: 30.05.2019 Yayına Kabul Tarihi: 11.07.2019

Araştırma Makalesi

DOI Numarası: <https://doi.org/10.14520/adyusbd.572025>

ERCÜMENT BEHZAT LAV'IN "NUHUN GEMİSİ" ADLI ŞİİRİNE FENOMENOLOJİK BİR YAKLAŞIM

Türkan YEŞİLYURT*

Öz

Fenomenoloji, bilincin ve kişisel deneyimlerin incelendiği zihin felsefesi dalıdır. Bu felsefenin kurucusu Edmund Husserl'dir. Fenomenolojik edebiyat eleştirisi ise fenomenolojik yöntemi edebiyat eserlerine uygulama çabasıdır. Bu eleştiride eserin yazarı, tarihsel bağlamı, okuru vb. ayrıca alınarak metne odaklanılır.

Bu yazıda Ercüment Behzat Lav'ın "Nuhun Gemisi" adlı şiiri fenomenolojik bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Bu yaklaşımı ortaya koyabilmek için Sümer Tufan mitosunu, Babilonya Tufan mitosunu, İbrani Tufan mitosuna bakıldıktan sonra Türk edebiyatında Nuh peygambere, gemisine ve tufana işaret edildiği belirtilmiştir.

Ercüment Behzat Lav, Nuh'un Gemisi'ne dini, mitolojik veya tarihi açıdan yaklaşmaz. Nuh peygamberi, gemisini, tufanı, İslam inancında dört büyük melekten biri olan İsrâfâil'i, Menfis ve Babil şehirlerini, Mısırlıların ölüm kültünü ve dünya sanat tarihine armağan ettiği sfenksi ayrıca alır. Nuh'un Gemisi'ni herhangi bir gemiye indirger.

Anahtar Kelimeler: Ercüment Behzat Lav, fenomenoloji, Nuh'un gemisi, şiir, tufan.

* Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Sinop. turkanyes@gmail.com

A PHENOMENOLOGICAL APPROACH TO ERCUMENT BEHZAT LAV'S POEM ENTITLED "NOAH'S ARK"

Abstract

Phenomenology is a branch of the philosophy of the mind in which consciousness and personal experiences are studied. The founder of this philosophy is Edmund Husserl. Phenomenological literary critique, on the other hand, is the effort to implement the phenomenological method on works of literature. This critique focuses on the text by bracketing the writer, historical context, reader, and similar elements of the work.

This essay evaluates Ercüment Behzat Lav's poem entitled "Noah's Ark" with a phenomenological approach. After referring to the Sumerian Flood, the Babylonian Flood, and the In order to assert this approach, and the Hebrew Flood to assert this approach, it was reported that Turkish literature points to the prophet Noah, his ark, and the flood.

Ercümen Behzat Lav does not approach Noah's Ark in terms of religion, mythology, or history. He discusses the prophet Noah, his ship, the flood, Raphael, one of the four great angels in Islamic belief, the cities of Memphis and Babel, the Egyptians' cult of death, and the sphynx they gifted to the artistic history of the world. He reduces Noah's Ark to just any old ship.

Keywords: *Ercüment Behzat Lav, phenomenology, Noah's ark, poem, flood.*

1.GİRİŞ

Ercüment Behzat Lav, 1903'te İstanbul'da doğar. İstanbul Sultanisini bitirir. Berlin'de tiyatro ve müzik öğrenimi görür. Yurda dönünce daha önce kadrosunda yer aldığı Darülbeydi'ye girer. Burada aktör ve yönetmen olarak çalışır. 1930-1935 yılları arasında gazetelerde gece sekreterliğini yürütür. Bu arada Türk Akademi Tiyatrosu adlı bir tiyatro kurar; ancak tiyatro imkânsızlıklar sebebiyle kapanır. Muhattar Hanım'la evlenir. 1935-1947 yılları arasında Ankara'da yaşar. Ankara Radyosu'nda spikerlik ve Ankara Halkevlerinde rejisörlük yapar. 1947'de İstanbul Şehir Tiyatrosu'na geri döner. 1950'de İstanbul Konservatuarı'nda tiyatro ve bale bölümlerini kurmakla görevlendirilir.

1962’de buradan emekli olur. 16 Mayıs 1984’te Zincirlikuyu Mezarlığı’nda toprağa verilir.

Ercüment Behzat Lav; 1931’de *S.O.S.*, 1934’te *Kaos*, 1940’ta *Açıl Kilidim Açıl*, 1962’de *Mau Mau*, 1964’te *Üç Anadolu* adlı şiir kitabını çıkarır. 1940’ta *Karagöz Stepte* ve 1971’de *Altın Gazap* adlı oyunlarını bastırır. Doğan Hızlan’ın belirttiğine göre Ercüment Behzat Lav, Nâzım Hikmet, Garip, 1940 Gerçekçi Toplumcu Kuşağı ve 1940’ın diğer kesiminin şairleri arasına sıkışmıştır. Başka bir deyişle Lav, görmezlikten gelinmiştir. Çünkü şairlerin biçimle beraber içerik için çaba sarf ettikleri bir dönemde o, biçime ağırlık vermiştir. Herkes Türk şiir tarihinin içindeki gelişmeyi takip ederken Lav, Avrupa edebiyat akımlarını ithal etmiştir. Öte yandan başta Atilla Özkırımlı, Memet Fuat, Ahmet Oktay olmak üzere birçok edebiyatçı onu Nâzım Hikmet merceğinden değerlendirdiği için kendisine haksızlık etmiştir. Yine de İkinci Yeni, şairin oluşturduğu dil ve biçiminden faydalanmıştır (1996: 12-14).

Eser Demirkan’ın belirttiğine göre daha çok somut dünyaya ait sözcükleri yeğleyen Lav, sözcük türleri içinde en çok adları tercih eder. Sıfatlara ise çok yer veren bir şair değildir. Dünyayı beğenmemekle birlikte sıfatlarla değiştirilmiş bir düş dünyası da kurmaz. Zamirlerden sadece sözdizimi açısından gerekli olduğu için değil, aynı zamanda olaylar karşısında aldığı tavra uygun olarak farklı şekillerde yararlanır. Fiilleri ise temayla paralellik gösterir. Tablo meydana getirdiği şiirlerinde hemen hemen hiç eyleme yer vermezken olaya dayalı şiirlerinde daha çok fiil kullanır (2002: 163-177).

Bu yazıda Ercüment Behzat Lav’ın “Nuhun Gemisi” adlı şiiri fenomenolojik edebiyat eleştirisi bağlamında tahlil edilmiştir. Bunun için fenomenolojinin kurucusu Edmund Husserl’in “ayraca almak”, “indirgeme” gibi bazı kavramlarından yararlanılmıştır. Nuh Peygamber, tufan mitosu, İslam inancında dört büyük melekten biri olan ahiretin habercisi İsrail, Menfis ve Babil şehirleri,

Mısır kültürüne ait olan mumyalar ve sfenks çerçevesinde şairin fenomenolojik yaklaşımı ortaya konmuştur.

2.FENOMENOLOJİ (GÖRÜNGÜBİLİM)

Fenomen; "görünen şey", "görüngü" demektir. Bir felsefe akımı olarak "duyularla algılanan şeylerle" ilgilenir. Fenomenolojinin kurucusu Edmund Husserl'dir. Başta Martin Heidegger, Jean Paul Sartre ve Maurice Merleau-Ponty olmak üzere birçok filozof fenomenolojiden etkilenmiştir.

Edmund Husserl'e göre "Bilgi eleştirisinin metafizik amaçlarını bir yana bırakıp kendimizi sırf bilginin ve bilgi nesnesinin neliğini aydınlatma ödeviyle sınırlarsak, işte o zaman bilgi eleştirisi, bilgi ve bilgi nesnesinin fenomenolojisidir" (2017: 18-19).

Kasım Küçükalp'in belirttiği gibi, Husserl, fenomenolojik çözümleme yapmak için fenomenolojik indirgeme geliştirmiştir. Buna göre, söz konusu nesnel içeriğe, indirgeme yoluyla, harici olan her şeyi, dünyanın gerçekliğiyle ilişkili kıldığımız önyargılarımızı dışarıda bırakmak ve sadece bilinç edimlerinin dâhili içeriğini elde etmek suretiyle ulaşılır (2010: 70).

Dan Zahavi'ye göre "Epokhe ile indirgeme yakından ilişkili ve işlevsel bir birliğin parçaları olsa da, Husserl kimi zaman indirgemenin olanak koşulu olarak epokheden söz eder; sonuç olarak ikisi arasında ayırım yapmak gerekir" (2018: 80). Zahavi, "epokhe"yi, naif metafizik tavrın aniden askıya alınması için kullanılan bir terim; "indirgeme"yi ise öznellik ile dünya arasındaki korelasyonu temalaştırmamız için kullandığımız bir terim olarak değerlendirir (2018: 80).

Husserl'in "aşkın" ve içkin" kavramlarına bakılarak fenomenolojik indirgeme daha iyi kavranabilir. Bilincin sınırlarını aşan anlamına gelen "aşkın" Husserl'e göre "Apaçık olmayan, nesneye yönelen veya onu varsayan, kendisini

göremeyen her tür bilgi[dir]" (2017: 71). O, her türlü bilgi kuramsal araştırmada söz konusu her aşkınlığın ayrıç içine alınması gerektiğini düşünür:

Bilincin dışına çıkan bir düşünme ediminin gerçekleştirildiği ve buna dayalı olarak bir yargının verilmesi gerektiği tüm durumlarda, aşkın anlamda yargıda bulunma ile böylelikle metabasis eis allo genosa [Başka bir alana atlama] düşme (olağanüstü güçlü) eğilimini ilişkiye soktuğumuzda, o zaman şu bilgikuramsal ilkenin yeterli ve tam çıkarımı ortaya çıkar: Hangi bilgi türünde olursa olsun, her tür bilgikuramsal araştırmada bilgikuramsal indirgeme yapılmalıdır, bu demektir ki, burada söz konusu olan her aşkınlık ayrıç içine alınmalı ya da dikkate alınmamalı, bilgi kuramı açısından sıfır sayılmalıdır ve varsaymak istediğim ya da istemediğim bu aşkınlıkların tümünün varlığı, beni burada hiç ilgilendirmemelidir, burası bu konuda yargıya varılacak yer değildir, bu tamamen konu dışında kalmalıdır (2017: 33).

Bilincin sınırları içinde kalan anlamına gelen "içkin" Husserl'e göre "saltık kendiliğinden verilmişlik anlamında[dır] (2017: 72). Saf içkin olan fenomenolojik indirgemeyle belirlenmelidir:

Nesnelerin varolduğu varsayılmış, ama bu nesnelere bir Ben'in içinde, bir zamanlı dünya içinde varsayılmamış, yalnız saf içkin bakışla kavranan saltık verilmişlikler [olarak] varsayılmışlardır. Saf içkin olan burada, öncelikle, fenomenolojik indirgemeyle belirlenmelidir: Ben, bununla aşkın olarak kastedileni değil, kendinde verilmiş olanı ve olduğu gibi verilmiş olanı kastediyorum. Aslında tüm bu tür konuşmalar, burada görülmesi gereken ilk şeyi, yani aşkın nesnelere sözde-verilmişlikleri ile

fenomenin kendisinin saltık verilmişliği arasındaki farkı görmede bir yol, bir çare bulmaya yöneliktir (2017: 37).

Husserl'e göre fenomenolojik indirgeme ve saf görmeye dayanılarak bilginin özü ortaya çıkarılmak zorundadır:

Kendimizi yalnızca bilgi fenomenolojisiyle sınırlarsak, burada söz konusu olan, doğrudan görmeyle ortaya çıkarılabilen bilginin özüdür, yani –çokanlamlı 'bilgi' başlığının hepsini altında topladığı- fenomenlere ilişkin çok farklı bilgi türlerinin, fenomenolojik indirgeme ve kendi kendine verilmişlik çerçevesinde gerçekleşen görmeyle ortaya çıkarılması ve çözümsel ayırımıdır (2017: 45).

Fenomenolojik eleştiri, Edmund Husserl'in fenomenolojik yöntemini edebiyat eserlerine uygulama girişimidir.

3.FENOMENOLOJİK (GÖRÜNGÜBİLİMSEL) ELEŞTİRİ KURAMI

Fenomolojik eleştiride Husserl'in gerçek nesneyi ayrıca alması gibi eserin fiili tarihsel bağlamı, yazarı, okuru vb. ayrıca alınarak metnin içkin yorumunun yapılması hedeflenir. Metin, yazarın bilincinin saf cisimleşmesine indirgenir. Bir edebiyat eserinin dünyası nesnel bir gerçeklik değil, Almanca'da "Lebenswelt" denilen şey, yani gerçekliğin fiilen bireysel özne tarafından düzenlenen ve deneyimlenen halidir. Fenomenolojik eleştiri, tipik olarak, yazarın zamanı veya mekânı tecrübe etme şekli, benliği ile ötekiler arasındaki ilişkiyi veya maddi nesnelere algılama biçimi üzerinde odaklanır (Eagleton, 2017: 79-80).

Ali İhsan Kolcu'nun belirttiği gibi "Edebiyat eseri bu kurama göre bir fenomendir. Yani eser nasıl görünüyorsa öyledir. Onun arkasında başka şeyler aramak gereksizdir. Bu anlayışa göre eleştirmen esere göre sadece bir edebî eser olarak yönelmelidir. Asla edebî konuların dışına çıkmamalıdır" (2016: 202-

203). Bu yöntem, Rus Biçimciliği ve Yeni Eleştiri gibi eserle edebiyat dışı unsurlar arasına set çeker (Güngör, 2015: 94). Ancak, fenomenolojik eleştiri, edebiyat eserini izolasyona tabi tutması; tarihten, gelenekten, sosyolojiden soyutlaması; yazarın biyografisini dışarda bırakması nedeniyle eleştirilmiştir (Kolcu, 2016: 206).

4.SÜMER TUFAN MİTOSU

Samuel Noah Kramer'in belirttiğine göre British Museum'dan George Smith, Babillerin *Gılgamış Destanı*'nın on birinci tabletini bulup çzmlediğinden beri *Kitab-ı Mukaddes*'teki tufan hikâyesinin bir İbrani yaratacısı olmadığı biliniyor. Babil tufan miti Sümer kökenlidir. Arno Papel, 1914'te, Nippur koleksiyonunda bulunan ve içeriğinin önemli bir kısmı tufan mitine ayrılmış altı stnlu bir Sümer tabletinin üçte birini kapsayan alt bölümünü yayımlamıştır. Tablet okunabilen kısımlarına göre Sümer Tufan mitosundan bir tanrının diğerine ihtimalle insanlığı yok olmaktan kurtaracağını, insanın tanrılar için yeni kentler ve tapınaklar inşa ettiğini, krallığı gökten indirdiğini, beş kent kurduğunu, bazı tanruların bu acımasız karardan hoşlanmadığını öğreniriz. *Kitab-ı Mukaddes*'teki Nuh'un karşılığı olan Ziusudra ile tanışırız. Ziusudra; dindar, Tanrı korkusu taşıyan, rüyalar ve büyülü sözler aracılığıyla tanrısal vahiyleri gözetten bir kraldır. Mite göre, tanrısal bir ses kendisine, tanrılar meclisinin bir tufan çıkarma ve insanları yok etme kararı aldığını bildirdiğinde Ziusudra bir duvarın yanındadır. Sonra tufanın tüm şiddetiyle ülkeyi yedi gün yedi gece sular altında bıraktığını görürüz. Güneş tanrısı Utu tekrar ışıldar. Ziusudra yerlere kapanıp Utu'ya kurbanlar sunar. Sonunda Ziusudra tanrılaşır (2014: 187-192). Kısacası Tufan'la ilgili ilk bilgilere Sümer tabletlerinde rastlanır.

5. BABİLYONYA TUFAN MİTOSU

Babilonya tufan mitosu, Sümer tufan mitosundan daha kapsamlıdır. Samuel Henry Hooke'un belirttiğine göre bölük pörçük denebilecek bir halde olan Sümer Tufan Mitosu, Babilonya şeklinde genişletilmiş, Gılgamış Destanı'nın içine alınmıştır. Gılgamış'ın atası, tufanın Sümerli kahramanı Ziusudra'nın Babilonyalı karşılığı Utnapiştim'dir. Gılgamış ölümsüzlüğün sırrını bulmak için atasını aramaya karar verir. Kendisine, istediği yere ulaşabilmesi için Maşu dağlarını ve "ölüm suları"ni aşması gerektiği, daha önce bu yolculuğu sadece Tanrı Şamaş'ın başarabildiği söylenir. Yine de Gılgamış, tehlikeleri göğüsleyerek Utnapiştim'e ulaşır. Gılgamış'la Utnapiştim'in karşılaşmasının anlatıldığı yerde metin kopukluğa uğrar. Okunaklı kısmında Utnapiştim, Gılgamış'a, ölümün ve yaşamın sırrını insana vermediklerini ifade eder. Bunun üzerine Gılgamış, Utnapiştim'e ölümsüzlüğü nasıl elde ettiğini sorunca Utnapiştim ona tufan hikâyesini anlatır. Utnapiştim, konuşmasına anlatacağı hikâyenin tanrıların bir gizi olduğunu söyleyerek başlar. Akad ülkesinin Şurupak şehriden olduğunu söyler. Ea kendisine, kamy kulübenin duvarı vasıtasıyla seslenerek, tanrıların, hayatı bir tufanla yok etme kararı aldıklarını bildirir. Ancak bu kararın sebebi belirtilmez. Ea, Utnapiştim'den bütün yaşayan şeylerin tohumunu getirip içine koyacağı bir gemi yapmasını ister. Geminin verilen boyutlarından bir küp şeklinde olacağı anlaşılmaktadır. Utnapiştim, Ea'dan Şurupaklılar'a yapacağı şeylerin sebebinin nasıl açıklayacağını sorar. Ea, Enlil'in nefretini üzerine çektiğini, bu nedenle Enlil'in ülkesinden sürgün edildiğini söylemesini ister. Ayrılınca Enlil'in üzerlerine bolluk yağdıracağını belirtir. Böylece tanrının gerçek niyeti konusunda yanılıya uğrarlar. Bunu geminin yapılması ve yüklenmesi takip eder. Ardından fırtınatırı gürlür, yeraltı tanrısı harekete geçer, Anunnaki ülkeyi ateşe verir. Tanrıların kendileri bile bu durumdan dehşete düşer. Tanrıları insanlığı yok etme yolunda kıskırtmış olan İştari, pişmanlıkla dövünürken diğer tanrılar onunla beraber ağlar. Fırtına altı gün altı gece sürer. Yedinci günde Utnapiştim, her şeyin dümdüz

olduğunu ve bütün insanların balıığa döndüğünü görür. Gemi, Nisir dağında karaya oturur. Utnapitim yedi gün bekledikten sonra dıarıya bir kumru gönderir, kumru konacak yer bulamayıp geri döner. Sonra bir kırlangıç yollar, o da geri döner. Son olarak uıurduğu kuzgun yiyecek bulur ve dönmez. Bunun zerine Utnapitim gemidekileri dıarı salar ve tanrılara kurban sunar. İtar gelir, lacivert taından gerdanlığını ııkarır ve olanları hiıbir zaman unutmayaıağına yemin eder. Halkının yok olmasına sebep olduğu iıin Enlil'i suılar. Enlil gelir, birinin kurtulmasına izin verildiği iıin fkeliidir. Ninurta, tanruların sırrını aıığa ııkararak onlara ihanet ettiğinden dolayı Ea'yı kınar. Ea, Enlil'i dostıa eletirip Utnapitim'e aracılık eder. Ea yatımıtır, Utnapitim ve karısını kutsayarak onlara ölümsüzlük verir (1995: 48-50). Babilonya tufan mitosu, Gılgamı destanı iıinde, Sümer tufan mitosundan daha kapsamlı olsa da İbrani tufan mitosunun kaynağı Sümerler'dir.

6. İBRANİ TUFAN MİTOSU

Samuel Henry Hooke'un belirttiğine göre İbrani tufan mitosunun Yehovacı versiyonuyla, Rahip kökenli yazarın versiyonu arasında farklılıklar vardır: İlkinde insanların gnahkrlıkları nedeniyle yok edilmesi kararını Yehova; ikincisinde bütün canlıların bozulmalarından dolayı yok edilmeleri kararını Elohim alır. Her ikisinde de tufanın kahramanı Nuh'tur. İlkinde Nuh, Yehova'nın inayetine erer; ikincisinde Elohim'in gözünde tek doğru adam Nuh olur. İlkinde teknenin boyutları ile ilgili bir bilgi yokken, ikincisinde 300x50x50 boyutunda ı katlı bir gemiden söz edilir. Birincisinde yedi ııift tahir, iki ııift murdar hayvan; ikincisinde bütün hayvanlarda ikier tane gemiye alınır. İlkinde tufanın balangıcının ve bitiinin kesin tarihleri yokken, ikincisinde vardır. İlkinde tufan kırk gün sürerken ikincisinde yüz elli gün sürer. İlkinde teknenin nereye oturduğu belirtilmezken, ikincisinde Ararat dağında karaya oturduğu belirtilir. İlkinde Nuh teknedeki kuzgun ve güvercin yollarken ikincisinde böyle bir bahis yoktur. İlkinde Nuh,

sunakta kurban sunarken, ikincisinde kurban olayına rastlanmaz. İlkinde Yehova insanın hatırına toprağı yeniden lanetlememe kararı verir. İkincisinde Tanrı, Nuh'la yeryüzünü bir daha yıkmayacağı yolunda ahit keser. İlkinde tufanın hatırlatıcısı olarak bir işaret yokken ikincisinde gökkuşağı vardır (1995: 157-160). Tekvin kitabında tufan mitosunun iki versiyonu vardır. İbrani şiirinde ve peygamberlik edebiyatında da Tufan'a göndermeler yapılır.

7.TÜRKLERDE TUFAN

Kuran-ı Kerim'de tufan, çeşitli surelerde, farklı ayetlerde anlatılmıştır: Ankebut Suresi, Mü'minûn Suresi, Hûd Suresi, Yâsîn Suresi, Zâriyât Suresi, A'râf Suresi, Yunus Suresi ve Şuarâ Suresi. Örneğin, Niyazi Kahveci'nin tercümesine göre Ankebût Suresi, ayet 14 şöyledir: "Andolsun ki Nuh'u kendi kavmine gönderdik de, o dokuz yüz elli yıl onların arasında kaldı. Sonunda, onlar zulümlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayiverdi" (393). Bu ayetlerde Nuh peygamberin insanları Allah'ın birliğine inandırma çabası içinde olduğu görülür.

Türkler ile hem Nuh peygamber hem de tufan arasında bir bağ kurulur. Kaşgarlı Mahmut, *Divânü Lügâti't Türk'te*, Türk'un anlamını Nuh'un oğlunun adı olarak açıklar. Türk'ün adının ulu tanrı tarafından verildiğini belirtir (2005: 606). Türkmenlerde, Altay Türklerinde, Kazaklarda, Azerilerde de tufan efsaneleri bulunur (Çiğ, 2015: 84-91).

Ahmet Talât Onay'ın belirttiği gibi Türk edebiyatında birçok şair şiirlerinde Hazreti Nuh'a, gemisine ve tufana gönderme yapar. Nuh'un yedi yüz veya bin yıl yaşadığı hakkındaki rivayet başlıca mazmunlardan biridir. "Nuhi" sözü edebiyatımızda çok eski ve yaşlı anlamında kullanılır. Eski metinlerde "Nuhi koca" ve "Nuhi şarap" tabirine rastlanır (2000: 355).

8.“NUHUN GEMİSİ”

Üflesem sûrunu İsrail’in

Sesim ulaşsa

Menfis’e Babil’e

Mumyalar dirilip

Yeniden başlasa hayatlarına

Kara esirler bağlasalar

Firaunlarını ehamlarına

Arslan suratlı koç başlı

Kadınlar atılsa Nil’e

Yerine bâkirelerin

Yüzdürsem Nuh’un gemisini

Gelin etekli allı pullu

Balıklar dolu kavanozumda (1996: 258)

Ercüment Behzat Lav, “Nuhun Gemisi” adlı şiirinde Sümer, Babilonya, İbrani tufan mitosunu ve Kuran-ı Kerim’deki tufanla ilgili ayetleri askıya alır. Fenomenolojik bakış tarzıyla allı pullu balık dolu kavanozunda Nuh’un Gemisi’ni yüzdürmek ister. Bu, ne Babilonya Tufan mitosundaki gemi ne de İbrani

mitosundaki Rahip kökenli yazarın versiyonundaki 300x50x50 boyutundaki üç katlı teknedir. Sümer mitosunda tufan yedi gün, Babilonya mitosunda altı gün, İbrani anlatımının Yehovacı versiyonunda kırk gün, Rahip kökenli versiyonunda yüz elli gün sürüp birçok canlıyı helak eder. Şairin gemisinde ise tufanla hiçbir canlının helak edilmesine rastlanmaz.

Şair, şiirinde hayatı yok etmek yerine, ölümlere can üflemeği tercih eder. İslam inancında dört büyük melekten (Cebrail, Azrail, Mikail, İsrail) biri olan İsrail, kıyamet günü Sur denilen boruyu ve cesetlere ruh üflemeği görevlidir (2017: 452). Lav, İsrail'i dini bağlamını ayrıca alarak Sur borusunu kıyameti değil, yeniden doğuşu haber vermek için melek yerine insan olarak üflemeği ister. Balık evinin tanrısı da peygamberi de değildir.

Şair, sesinin Menfis ve Babil'e ulaşmasını ister. Erik Hornung'un belirttiğine göre Arkaik dönemde Mısır İmparatorluğu'nun kurucusu sayılan Kral Menes, ilk kent Menfis'i kurar (2017: 10). Aslında Menfis efsanevi Kral Aha'nın eseridir. O, üç bin yıl boyunca krallar, memurlar ve kutsal hayvanların gömüleceği Menfis ölümler kentinin ilk mezar kompleksini inşa ettirmiştir (14). Babil ise Eski Keldanilerin merkezi, asma bahçeleriyle ünlü, büyük ve bayındır bir şehirdir (Onay, 2000: 111). Lav, Menfis ve Babil'in tarihi bağlamını ayrıca alarak onları herhangi bir şehre indirger.

Mısır kültüründe mumyalar ölüm tanrısı Osiris ile ilgilidir: Samuel Henry Hooke'un belirttiğine göre "Mısırlılar'ın kafasını, mumyalama ve mumlamaya eşlik eden mitoslar, ritüeller gibi benzersiz bir gelişmeye yol açan sonuçlarıyla, ölüme ve öte dünya yaşamına takmış olması, Osiris kültüyle ve bu kültürün mitolojisiyle sınıksız bağlantılı bir olgu[dur]" (1995: 68). Nil de mumya gibi dini bir içeriğe sahiptir. Mısırlılar için bir ırmağın ötesindedir: "Mısır'ın ırmağına bir tanrı gibi tapınılır" (68). Şair, mumyaları ve Nil'i kutsiyetinden arındırarak onları herhangi bir cesede ve ırmağına dönüştürür.

Mısırlılar, sanat tarihine piramit, sütun, obelisk ve sfenks armağan etmitir (Hornung, 2017: 37). Sfenk, “Eski Mısırlılar ağından kalma kadın balı aslan vücutlu heykel[dir]” (1988: 1958). Œair, sfenski sanat tarihindeki içeriğinden kopararak herhangi bir kadına çevirir.

Œair, ŗiirinde mumyalardan, kara esirlerden, firavunlardan, ehramlardan, aslan suratlı ko balı kadınlardan, bakirelerden oluan bir dünyayı tasvir eder. Bu ŗiirin dünyası nesnel bir gerçeklik değil, gerçekliğin ŗair tarafından düzenlenen ve tecrübe edilen halidir.

Œair, bu ŗiirinde, mitlerde, dinlerde ve tarihte bilinen Nuh’un Gemisi’ni içinde allı-pullu balıkların olduğu kavanozda yüzdürmek istediği herhangi bir gemiye indirger.

8. SONUÇ

Türk edebiyatında birçok ŗair, ŗiirlerinde Hazreti Nuh’a, gemisine ve tufana gönderme yapar. Örneğin, Nuh’un yedi yüz veya bin yıl yaadığı hakkındaki rivayet belli balı mazmunlardan biridir. “Nuhi” sözü edebiyatımızda çok eski ve yalı anlamında kullanılır. Eski metinlerde “Nuhi koca” ve “Nuhi ŗarap” tabiri vardır.

Ercümen Behzat Lav, “Nuhun Gemisi” adlı ŗiirinde fenomenolojik bir yaklaım sergiler. O, Nuh’un Gemisi’ne dini, mitolojik veya tarihi açıdan yaklamaz. Nuh peygamberi, gemisini, tufanı, İsrail’i, Menfis ve Babil ŗehirlerini, Mısırlıların lm kültünü, sfenski ayrıca alır. Nuh’un Gemisi’ni herhangi bir gemiye indirgeyerek allı pullu balıkların bulunduğu akvaryumda yüzdürmek ister. Hatta daha çok kavanozda kâğıttan kayığıyla oynamak isteyen bir ocuk gibidir. Melek yerine insan olarak Sur borusunu üflemeyi arzu eder. Menfis ve Babil’i sıradan

şehirler yapar. Mumyaları ve Nil'i kutsallığından arındırarak cesede ve ırmağa dönüştürür. Sfenksi herhangi bir kadına çevirir.

Lav, şiirinde Nuh'un Gemisi'ni gerçekliği çerçevesinde değil, şair olarak deneyimlediği biçimde çizer. Nuh'un gemisini gelenekten soyutlar. Şair; mitolojik, dini ve tarihi anlamlarla yüklü Nuh'un Gemisi'nin yerine kendi algıladığı "Nuhun Gemisi"ni ikame eder. Bu bağlamda şiirin diğer unsurları İsrail peygamberi, Menfis ve Babil şehirlerini, kadın başlı aslan vücutlu heykeli ve Nil nehrini de içeriğinden koparır. O, şiirinde nesnel gerçekliği değil; mumyalardan, kara esirlerden, firavunlardan, ehramlardan, arslan suratlı koç başlı kadınlardan, bakirelerden meydana gelen bir dünyayı betimler.

KAYNAKÇA

Çığ, M. İ. (2015). *Sümerlilerde tufan Tufan'da Türkler*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Eagleton, T. (2017). *Edebiyat kuramı*. Çev. Tuncay Birkan. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Güngör, B. (2015). *Edebiyat eleştirisi (kuram ve uygulama)*. İstanbul: Şule Yayınları.

Hızlan, D. (1996). "Sunuş". *Bütün eserleri*. Haz. Doğan Hızlan. İstanbul: YKY, 11-28.

Hooke, S. H. (1995). *Ortadoğu mitolojisi: Mezopotamya Mısır Filistin Hitit Musevi Hristiyan mitosları*. Çev. Alâeddin Şenel. Ankara: İmge Kitabevi.

Hornung, E. (2017). *Mısır tarihi*. Çev. Zehra Aksu Yılmaz. İstanbul: Kabalıcı.

Husserl, E. (2017). *Fenomenoloji Üzerine Beş Ders*. Çev. Harun Tepe. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.

İniş Sırası ve Sebepleri ile Kuran-ı Kerim Türkçesi (2018). Çev. Niyazi Kahveci. Ankara: Sinemis Yayın Grup.

Kaşgarlı Mahmut (2005). “Türk”. *Divânü lugâti't-Türk*. Çev. Seçkin Erdi ve Serap Tuğba Yurteser. İstanbul: Kabalıcı.

Kolcu, A. İ. (2016). *Edebiyat kuramları: tanım-tenkit-tahlil*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi.

Kramer, S. N. (2014). *Tarih Sümer’de başlar: yazılı tarihteki otuzdokuz ilk*. Çev. Hamide Koyukan. İstanbul: Kabalıcı.

Küçükalp, K. (2010). *Husserl*. İstanbul: Say Yayınları.

Lav, E. B. (1996). *Bütün eserleri*. Haz. Doğan Hızlan. İstanbul: YKY.

Açıklamalı İslâmî Terimler Sözlüğü (2017). Haz. İsmail Parlatır. Ankara: Akçağ Yayınları.

Demirkan, E. (2002). *Ercüment Behzat Lav (hayatı, sanatı, eserleri)*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.

Onay, A. T. (2000). “Nûh”. *Eski Türk edebiyatında mazmunlar ve izahı*. Haz. Cemal Kurnaz. Ankara: Akçağ Yayınları.

Onay, A. T. (2000). “Bâbil”. *Eski Türk edebiyatında mazmunlar ve izahı*. Haz. Cemal Kurnaz. Ankara: Akçağ Yayınları.

Türkçe Sözlük 2: K-Z (1988). Haz. İsmail Parlatır, Nevzat Gözaydın, Hamza Zûlfikar, Tezcan Aksu, Seyfullah Türkmen, Yaşar Yılmaz. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

Zahavi, D. (2018). *Husserl'in fenomenolojisi*. Çev. Seçim Bayazit. İstanbul: Say Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Poet, theater and cinema artist Ercument Behzat Lava (1903-1984); In 1931 S.O.S., in 1934 Kaos, in 1940 Aıl Kilidim Aıl, in 1962 Mau Mau and in 1964  Anadolu poetry books published. In 1940 Karagz Stepte, in 1971 Altın Gazap published his games. Lava, Nazım Hikmet, Strange, 1940 Realistic Socialist Generation and the poets of the other part of 1940 were ignored. Because at a time when poets worked together with the form, he focused on the form and imported European literary currents to Turkish poetry. Yet the second new took advantage of its language and form.

In this article, Ercüment Behzat Lav's poem "Noah's Ark" was analyzed in the context of the criticism of phenomenological literature. Edmund Husserl, the founder of phenomenology, has taken advantage of some concepts such as "paraphrasing" and "reduction". In the context of the Noah, the flood, the myth of the flood, Israfil, the messenger of the Hereafter, is one of the four great angels in the Islamic faith, the cities of Menfis and Babylonian, the mummies and sphinxes belonging to Egyptian culture, the phenomenological approach of the poet has been revealed.

Phenomenon means "what appears", "appearance". As a philosophy movement, it deals with "things perceived by senses". The founder of phenomenology is Edmund Husserl. Many philosophers, especially Martin Heidegger, Jean Paul Sartre and Maurice Merleau-Ponty, were influenced by phenomenology.

According to Husserl, every love in question must be enclosed in parentheses, and it must be determined by the phenomenological reduction of pure implicit. In other words, he proposed phenomenological demotion to perform phenomenological analysis. Accordingly, the objective content is achieved

through reduction, by excluding everything that is external, our prejudices that are associated with the reality of the world, and only by obtaining the internal content of consciousness.

In phenomenological criticism, Husserl takes the real object in brackets, as well as the actual historical context of the work, the author, the reader, etc. it is aimed to make the comment of the text by enclosing it in brackets. The text is reduced to pure embodiment of the author's consciousness. In other words, it focuses on Russian formalism and new criticism. However, this method of criticism is to isolate the literary work; he was criticized for isolating from history, tradition, abstraction from sociology, and leaving out the author's biography.

A bond is established between the Turks and the Noah and the flood. Kaşgarlı Mahmut, in *Divânü Lügâti't Türk*, describes the meaning of the Turk as the name of Noah's son. It states that the name of the Turk was given by the Great God. In Turkish literature, many poets refer to the Noah, his ark and the flood in his poems. The rumor about Noah that lived seven hundred or one thousand years, is one of the major proposition. The "Nuhi" word is used in our literature in terms of old and elderly. In the old texts there are the words "Nuhi koca" and "Nuhi şarap". Lava approaches from the phenomenological point of view of the flood. To illustrate this approach, the Sumerian Flood Mito, the Babylonian Flood Mito, and the Hebrew Flood Mito were studied. In addition, it was noted that the flood was included in various verses in various surahs of the Qur'an and that there are the Legends of the flood in Turkmens, Altay Turks, Kazakh and Azeris.

Ercüment Behzat Lav suspended the mito of the Sumerian, Babilonian and Hebrew floods in his poem "Noah's Ark" and the verses on this subject in the Quran. He wants to float Noah's Ark in a jar filled with showily dressed fish in a

phenomenological way of looking. This is neither the ship in the 120x120x120 size Babylonian flood Mito nor the 300x50x50-sized three-story boat in the version of the priest-origin author in the Hebrew mythos. The Sumerian mito lasts seven days, six days in the mito of Babylonia, forty days in the Jehovah version of the Hebrew narrative, one hundred and fifty days in the version of the priest, and kills many creatures. There is no question of the destruction of many living things by the flood in the ship of the poet.

The poet prefers to kill the dead instead of destroying life in his poem. The Raphael, considered to be one of the four great angels in the Islamic faith, is responsible for blowing the spirit of the trumpet and the corpses called Sur on the day of resurrection. However, Raphael's religious context by taking the trumpet is not the stink of curse, but to inform the birth instead of the angel as a human want to blow. The God of the fish house is not a prophet.

The poet wishes his voice to reach Memphis and Babylon. Memphis, the city of the dead where kings, officers, and holy animals were buried for 3000 years, breaks down the historical context of Babylon, which is famous for its vineyards, one of the Seven Wonders of the world.

In Egyptian culture, the mummies associated with Osiris, The God of death, and the Nile, which is worshipped like a God, purify them from their holiness, transforming them into a corpse and a river. Not only the mummies and the Nile River, but also Sphinx is important for Egyptians. The Sphinx, which Egyptians present in the history of art, is a lion-shaped statue with a female head. The poet, Sphinx's art history of the content of any woman to break away converts.

Ercüment Behzat Lava does not approach Noah's Ark from a religious, mythological or historical point of view. The Noah takes his ship, his flood, the

Raphael of one of the Four Great Angels in Islamic faith, the cities of Menfis and Babylonia, the cult of death of the Egyptians and the Sphinx of which he presents to world art history. It reduces Noah's Ark to any ship.

The poet who wants to float Noah's Ark in a showily dressed aquarium is like a child who wants to play with his paper boat. He is not an objective reality in his poetry; it depicts a world of mummies, black captives, Pharaohs, ehrams, lion-faced ram-headed women, virgins.